

**Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Józef Górny**

Warszawa, dnia 30 czerwca 2010 r.

**Pani
Julia Pitera
Sekretarz Stanu
w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów**

I/10/001
LKI-4114-01/2010

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1-3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła w okresie od 27 kwietnia 2009 r. do 10 czerwca 2010 r. w trzech urzędach marszałkowskich, a także u dziesięciu przewoźników wykonujących krajowe pasażerskie przewozy autobusowe kontrole, których zakres obejmował przekazywanie przewoźnikom przez urzędy marszałkowskie dopłat do ulgowych przejazdów funkcjonariuszy służb mundurowych korzystających z autobusowego transportu zbiorowego w latach 2007 – 2009 (I kwartał) oraz wnioskowanie przez przewoźników o te dopłaty.

Wyniki kontroli przedstawione zostały w protokołach kontroli, podpisanych przez kierowników jednostek kontrolowanych.

Ponieważ wyniki przeprowadzonych kontroli wskazują na nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu finansowania ulgowych przejazdów funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Służby Celnej oraz żołnierzy Żandarmerii Wojskowej, w tym także o charakterze korupcyjnym, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuję Pani Minister niniejsze wystąpienie pokontrolne.

1. Samorządy województw, na podstawie art. 8a ust. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego², przekazują przewoźnikom, wykonującym krajowe autobusowe przewozy pasażerskie, dopłaty do przewozów z tytułu stosowania obowiązujących ustawowych ulg w przewozach pasażerskich.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz. U. z 2002 r. Nr 175, poz. 1440 ze zm.

Rodzaje ulg przysługujących funkcjonariuszom Policji, Służby Celnej, Straży Granicznej i żołnierzom Żandarmerii Wojskowej oraz czynności służbowe, z wykonywaniem których wiąże się uprawnienie do ulgowych przejazdów, określa szczegółowo ustawa o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego. Dokumentami poświadczającymi te uprawnienia ww. funkcjonariuszy jest legitymacja służbowa i odpowiednie zaświadczenie o wykonywaniu określonych czynności służbowych, wydane przez właściwy organ. Kwestie te od 9 kwietnia 2008 r. reguluje rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 12 marca 2008 r. w sprawie rodzajów dokumentów poświadczających uprawnienia do korzystania z ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego³. Wcześniej, w tej samej sprawie, obowiązywało rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 grudnia 2002 r.⁴ Na mocy § 5 ww. rozporządzeń, zaświadczenia, o których mowa, są drukami na okaziciela i mogą być wydane uprawnionym funkcjonariuszom lub żołnierzom tylko na czas wykonywania przez nich określonych czynności służbowych. Przepisy powszechnie obowiązujące nie określają ani wzoru zaświadczenia, ani okresu jego ważności.

2. We wszystkich skontrolowanych urzędach marszałkowskich, tj. w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie, Urzędzie Marszałkowskim Województwa Śląskiego w Katowicach oraz Urzędzie Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach stwierdzono nieprawidłowości polegające na przekazywaniu przewoźnikom dopłat do biletów bezpłatnych i ulgowych sprzedawanych funkcjonariuszom wymienionych wyżej służb w sytuacji, gdy nie legitymowali się oni zaświadczeniami uprawniającymi do korzystania z ulgowych przejazdów.

Z uzyskanych od właściwych organów⁵ informacji o liczbie wydanych zaświadczeń o wykonywaniu przez funkcjonariuszy Policji, Służby Celnej, Straży Granicznej oraz żołnierzy Żandarmerii Wojskowej odpowiednich czynności służbowych wynika bowiem, iż zaświadczenia takie nie były wydawane: dla funkcjonariuszy celnych – w żadnym z województw, których dotyczyła kontrola; dla funkcjonariuszy Policji – w województwie podkarpackim i świętokrzyskim; dla funkcjonariuszy Straży Granicznej – w województwie świętokrzyskim; dla żołnierzy Żandarmerii Wojskowej – w województwie podkarpackim. W przypadkach tych nie było podstaw do wydawania biletów ulgowych funkcjonariuszom ww. służb⁶.

Jednocześnie ustalono, że liczba biletów sprzedanych żołnierzom Żandarmerii Wojskowej, wykazanych przez przewoźników z województwa śląskiego i świętokrzyskiego we wnioskach o dopłaty, znacznie przewyższała⁷ liczbę ulgowych przejazdów, z których

³ Dz. U. Nr 56, poz. 340.

⁴ Dz. U. Nr 208, poz. 1774.

⁵ Informacji na podstawie art. 29 ust. 2 lit. f ustawy o NIK zasięgano w następujących jednostkach: Ministerstwie Finansów, Komendzie Głównej Policji, Komendzie Głównej Straży Granicznej oraz Komendzie Głównej Żandarmerii Wojskowej.

⁶ Na podstawie uzyskanych informacji wykluczono również możliwość uprawnionego korzystania z ulgowych przejazdów na terenie wymienionych województw przez funkcjonariuszy odpowiednich służb z całego kraju.

⁷ W województwie śląskim liczba sprzedanych biletów była 21 razy wyższa od liczby ulgowych przejazdów, a w województwie świętokrzyskim – osiem razy wyższa.

(według uzyskanych informacji) korzystali żołnierze jednostek Żandarmerii Wojskowej. Oznacza to, iż większość ulgowych przejazdów żołnierze Żandarmerii Wojskowej w tych województwach odbyli bez wymaganych zaświadczeń (lub też bilety te zostały wydane fikcyjnie).

3. Z ustaleń kontroli wynika, że ośmiu z dziesięciu skontrolowanych przewoźników nie weryfikowało uprawnień funkcjonariuszy Policji, Służby Celnej, Straży Granicznej i żołnierzy Żandarmerii Wojskowej do ulgowych przejazdów, a mimo to wnioskowało do urzędów marszałkowskich o dopłaty do biletów ulgowych sprzedawanych tym funkcjonariuszom.

W trakcie kontroli przesłuchano w charakterze świadków kierowców (od trzech do dziewięciu w każdej jednostce), wytypowanych spośród tych, którzy obsługiwali trasy, na których sprzedano największą liczbę biletów dla funkcjonariuszy wymienionych służb. W ośmiu jednostkach kierowcy nie żądali od funkcjonariuszy zaświadczeń o wykonywaniu określonych czynności służbowych, stanowiących podstawę ulgi. Z faktu, iż funkcjonariusze podróżowali umundurowani i posiadali legitymacje służbowe (lub odznaki), większość kierowców wyciągała wnioski, iż odbywają oni podróże służbowe, a żądanie innych dokumentów poświadczających ten fakt uważała za zbędne. Dodatkowo, jako przyczyny zaniechania żądania okazywania zaświadczeń kierowcy wskazywali obawę przed funkcjonariuszami. Kontrola wykazała także niewystarczające przeszkolenie kierowców w zakresie prawidłowej sprzedaży biletów oraz nadużycia kierowców (wystawianie biletów ulgowych dla funkcjonariuszy, mimo iż przejazdy takie faktycznie nie były realizowane).

Ustalenia kontroli świadczą o naruszaniu obowiązujących przepisów prawa, określających zasady korzystania przez funkcjonariuszy służb mundurowych z uprawnień do ulgowych lub bezpłatnych przejazdów środkami autobusowego transportu zbiorowego, zarówno przez przewoźników, jak i przez funkcjonariuszy, którzy w wyniku nadużycia uprawnień korzystali z możliwości nabywania ulgowych biletów, które im nie przysługiwały.

Powyższe wyniki kontroli wskazują jednoznacznie, iż aktualnie obowiązujący system finansowania uprawnień do ulgowych przejazdów funkcjonariuszy celnych, Policji, Straży Granicznej i żołnierzy Żandarmerii Wojskowej jest systemem generującym nieprawidłowości, w tym polegające na zachowaniach o charakterze korupcyjnym.

* * *

Przekazując Pani Minister, jako organowi właściwemu, niniejsze wystąpienie pokontrolne, informuję jednocześnie, że po tej kontroli skierowałem także wystąpienie do ministra spraw wewnętrznych i administracji, w którym wnioskowano o wyeliminowanie powyższych nieprawidłowości w sposób systemowy (zmiana prawa). W opinii NIK, mogłoby to polegać na zastąpieniu uprawnień funkcjonariuszy wymienionych służb do ulgowych przejazdów, rozliczeniem kosztów podróży służbowych na zasadach ogólnych.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Pani Minister z prośbą o przesłanie, w terminie do 30 dni od daty otrzymania tego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania zawartych w nim uwag.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 i 2 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani Minister prawo zgłoszenia na piśmie do Kolegium Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen i uwag zawartych w wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały Kolegium NIK.

Rozdzielnik

1. Adresat.
2. a/a.